

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

Disputatio XI

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

76. Respondetur: Majus malum esse ideoque magis fugiendum, facere injuriam, quàm pati. Quicquid enim conjunctum est cum improbitate, aut non procul ab ea abest, id deterius est & majus malum, quàm id quod caret improbitate. Sed injuriam facere temper est cum improbitate conjunctam: injuriam verò pati non est, aut saltem rarissimè: Imò sæpè quò quis melior est & probior, eò magis aliorum injuriis est expositus. Ergo injuriam facere majus est malum, & majore reprehensione dignum, quàm pati.

77. Et si vel succumbere & mori contingat eum, qui passus est injuriam: triumphare verò qui fecit.

DISPUTATIO XI.
DE ÆQUITATE.

COGNATA justitiæ est Æquitas. De æqui Cap. 10. §. 118.
igitur boni natura nunc dispiciamus.

2. Æquitas est correctio juris legitimi seu legis, ea parte, qua lex deficit propter suam generalitatem.

3. Dicitur correctio: quia non est abolitio legis: alioqui æquitas pugnaret cum jure scripto.

4. Dicitur juris legitimi: quia non jus naturæ, quod ut Deum autorem habet, ideoque divinam

divinum dicitur, ita perfectum est, & contra id laxatio non conceditur, sed jus scriptum corrigit.

5. Dicitur æquitas non totam legem corrigere, sed tantum eam partem, in qua deficit: nempe, quod in hac vel illa causa, id est controversia seu negotio, vel non satis, vel nihil certi definerit: & ostenditur defectus in lege inde existere, quod lex universaliter lata non complectatur omnes singulares circumstantias, unde necessitas & utilitas æquitatis intelligitur.

6. Æquus igitur seu æquitatis studiosus est, qui summum jus in benigniorem ac meliorem partem interpretari, & potius de suo jure aliquid remittere cupit: etiam si se possit legis autoritate tueri.

7. Unde intelligitur duas ejus esse notas. Prima est, quod non urget summum seu strictum jus, sed potius de suo jure cedit. Altera, quod legem non interpretatur in deteriorem partem, nec in correctione à voluntate & mente legislatoris recedit.

8. Adversantur itaque æquitati: & summum jus: & malitiosa ac callida versutaque juris seu legis interpretatio: Quæ jureconsultus est calumniam.

9. Nec eadem prorsus est Æquitas cum Justitia.

10. Nam

10. Nam æquum virum plerunque magis laudamus quàm justum: quia videtur se benigniorem & faciliorem erga alium declarare, quatenus cedit quadantenus suo jure. Justus contra urget suum jus, & prosequitur ad eò, ut respectu æqui viri videatur durior & propè injustus.

11. Huc accedit, quòd vox æquitatis latius patet, quàm justitiæ, si communis consuetudo loquendi spectetur. Omnis enim vir bonus potest nominari æquitatis amans. Justus autem tantum is dicitur, qui rectè se gerit in distributione & communicatione externorum bonorum.

12. Nec omninò contraria sunt æquitas & justitia, Si essent, haberent contraria attributa, ideoq; si una esset bona & laudanda, altera esset mala & vituperanda.

13. Ita autem inter se differunt, ut duo bona, quorum alterum altero interdum est melius, & magis laudandum; & ita æquitas interdum melior est, quàm justitia, quæ moderatur seu mitigat juris scripti asperitatem, & ad jus naturale revocat.

14. Deinde differt æquitas à jure legitimo; & quia jus hoc verbis & scripto continetur; Æquitas verò pendet ex arbitrio & judicio bonorum virorum.

15. Et quia jus scriptum interdum adversatur

tur legi naturali : Sunt enim quædam etiam vitiosæ leges, præsertim in vitiosis Rebus publicis. *Æquitas* verò legi naturæ nunquam est adversa.

16. Et quia jus scriptum seu leges universaliter indefinitè loquuntur : *æquitas* verò applicatur speciebus factorum singularibus & circumstantiis, quæ propter infinitam suam varietatem non potuerunt omnes scripta lege contineri & definiri.

17. Et hæc hætenus de juris laxamento (non temerario) vel temperamento, *Æquitate*.

DISPUTATIO XII.

DE VIRTUTIBVS INTELLECTIVIS.

lib. 6. Ethic.

DUPLES sunt, ut inquit Aristoteles lib. 6. Ethicorum cap. 1. τῆς ψυχῆς ἀρετῶν ἢ ἀνὴρος ἀρετῶν, id est, animi virtutes, alia τῆς ψυχῆς, id est, moris, alia τῆς διανοίας, id est, intellectus.

2. Postquam igitur in disputationibus superioribus, περὶ τῶν ἠθικῶν de moralibus virtutibus, iisq; singulis ferè in specie hætenus est dictum : operæ precium nunc facturus videor, si & περὶ τῶν νοητικῶν de reliquis intellectualibus, differendum aliquid philosophiæ moralis studiosis proponam.

3. Hanc autem tractationem, ut aliquantò altius & longius reperamus, seu, quod ajunt, ἀεὶ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ἀρξάντες, modò & ordinè Aristotelico,